

Finansira
Evropska unija

Ministarstvo
prosvjete, nauke
i inovacija

Zavod za školstvo
Crna Gora

unicef
za svako dijete

Priručnik za opismenjavanje učenika i učenica osnovnih škola

Finansira
Evropska unija

Ministarstvo
prosvjete, nauke
i inovacija

Zavod za školstvo
Crna Gora

unicef
za svako dijete

Autorke:

Katarina Bakić

Jelena Krdžić

Jadranka Gavranović

Ana Šćekić

Uredila: Anita Marić

Lektura: Sanja Marjanović

Fotografija: Duško Miljanić

Priručnik za opismenjavanje učenika i učenica osnovnih škola nastao je kao rezultat pažljivo planirane aktivnosti u okviru programa „Intenzivno opismenjavanje i snaženje socijalne inkluzije djece romske i egipćanske zajednice“, kojim je koordinisao Zavod za školstvo, a u okviru zajedničke inicijative Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, UNICEF-a i Evropske unije „Kvalitetno obrazovanje za svu djecu Crne Gore“.

PREDGOVOR

Obrazovanje je jedan od najsnažnijih mehanizama za unapređenje društvene pravičnosti i stvaranje jednakih mogućnosti za svako dijete. Polazeći od tog uvjerenja, cilj nam je da podignemo kvalitet obrazovanja i unaprijedimo njegovu pravičnost kroz unapređenje iskustava učenja, razvoj ključnih vještina i osnaživanje ličnih potencijala. Sastavni dio ove inicijative je i Priručnik za opismenjavanje učenika i učenica osnovnih škola.

Priručnik je osmišljen kao sveobuhvatan i primjenljiv vodič za razvoj bazičnih vještina čitanja, pisanja i razumijevanja pročitano, koje predstavljaju temelj za dalje učenje i uspjeh tokom cjelokupnog obrazovnog procesa. Namijenjen je, prije svega, upotrebi u osnovnoj školi, s posebnim fokusom na prvi i drugi obrazovni ciklus, ali i kao podrška nastavnicima, roditeljima i drugim akterima uključenim u obrazovanje djece.

Koncept Priručnika zasniva se na savremenim pedagoškim pristupima koji stavljaju dijete u središte obrazovnog procesa, uvažavaju njegove razvojne karakteristike, individualne potrebe i potencijale, te promovišu inkluzivni ambijent utemeljen na poštovanju prava djeteta. Poseban akcenat stavljen je na primjenu kvalitetnih i efikasnih mjera podrške koje doprinose razvoju samopouzdanja, motivacije za učenje i osjećaja pripadnosti školskom okruženju.

Priručnik je nastao kao rezultat dugogodišnjeg rada na unapređenju položaja djece u kontekstu socijalne inkluzije, kao i sabiranja dragocjenih iskustava iz prakse, različitih modela i metoda rada koji su se pokazali djelotvornim u prevazilaženju izazova u oblasti opismenjavanja. Njegova svrha je da osnaži nastavnike i nastavnice, roditelje i vršnjačku podršku kako bi, kroz planski i ciljano usmjeren rad, pomogli djeci da uspješno savladaju osnovne vještine neophodne za učenje i lični razvoj.

Priručnik za opismenjavanje učenika i učenica osnovnih škola nastao je kao rezultat pažljivo planirane aktivnosti u okviru programa „Intenzivno opismenjavanje i snaženje socijalne inkluzije djece romske i egipćanske zajednice“, kojim je koordinisao Zavod za školstvo, a u okviru zajedničke inicijative Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, UNICEF-a i Evropske unije „Kvalitetno obrazovanje za svu djecu Crne Gore“

1. FAZA PREDČITALAČKIH VJEŠTINA

Faza predčitalačkih vještina obuhvata sve one sposobnosti koje se razvijaju **prije nego što dijete počne da uči da čita i piše**. Ove vještine su osnova za kasnije usvajanje pismenosti i direktno utiču na to koliko će dijete biti uspješno u procesu opismenjavanja.

Ključne komponente ove faze:

1. Fonološka svjesnost

Fonološka svjesnost predstavlja sposobnost djeteta da prepozna i manipuliše zvukovima u govoru. Ova vještina je temelj za uspješno usvajanje čitanja i pisanja jer omogućava povezivanje glasova sa slovima.

To uključuje sposobnost

- prepoznavanje rima (npr. „mačka” – „patka”),
- razlaganje riječi na slogove (npr. „kuća” → „ku-ća”),
- identifikaciju i izdvajanje pojedinačnih glasova (npr. prvi glas u riječi „sunce” je /s/),
- spajanje glasova u riječi i razlaganje riječi na glasove.

2. Vizuelna percepcija i diskriminacija

Vizuelna percepcija odnosi se na sposobnost djeteta da primi i obradi informacije koje dolaze putem vida. Diskriminacija podrazumijeva sposobnost da se razlikuju vizuelni elementi, kao što su oblici slova, veličina, boja i prostorni odnosi. Ove sposobnosti su važne za prepoznavanje i razlikovanje slova i riječi, što direktno utiče na čitanje i pisanje.

Kod djece to znači:

- prepoznavanje oblika slova,
- razlikovanje sličnih slova (npr. „b” i „d”, „p” i „q”),
- uočavanje razlika u veličini, boji, položaju.

» Ove sposobnosti su važne za pravilno prepoznavanje i pisanje slova, kao i za praćenje teksta prilikom čitanja.

3. Auditivna percepcija i pamćenje

Auditivna percepcija je sposobnost djeteta da prepozna i obradi zvuke koje čuje, dok auditivno pamćenje podrazumijeva zadržavanje tih informacija u pamćenju radi kasnijeg korišćenja. Ove sposobnosti su ključne za: razumijevanje govora, učenje novih riječi, praćenje verbalnih instrukcija i razvoj fonološke svjesnosti.

Kod djece to znači:

- slušanje i razumijevanje govora,
- pamćenje verbalnih instrukcija,
- ponavljanje riječi i rečenica koje su čuli.

» Dijete koje ima razvijenu auditivnu percepciju i pamćenje lakše uči nove riječi, razumije tekst koji čita i prati verbalne zadatke.

Zašto je ova faza važna?

Bez dobro razvijenih predčitalačkih vještina dijete može imati poteškoće u učenju čitanja i pisanja. Sve tri komponente – fonološka svjesnost, vizuelna i auditivna percepcija – međusobno su povezane i **neophodne su za uspješan početak školovanja.**

2. FAZA USVAJANJA GLASOVA

I SLOVA

Ova faza predstavlja ključni korak u procesu opismenjavanja, jer se u njoj dijete upoznaje s osnovnim jedinicama jezika – glasovima (fonemima) i njihovim grafičkim predstavama – slovima (grafemima). Usvajanje glasova i slova omogućava djetetu da počne povezivati zvuk sa simbolom, što je osnova za čitanje i pisanje.

Šta se razvija u ovoj fazi?

- **Prepoznavanje i razlikovanje glasova u govoru** (npr. razlika između /b/ i /p/).
- **Učenje slovne azbuke/abecede** – kako izgleda slovo, kako se piše, kako se izgovara.
- **Povezivanje glasova sa slovima** – fonemsko-grafemska korespondencija.
- **Razlikovanje sličnih glasova/slova** – npr. b-d, p-b, m-n.

1. Prepoznavanje i razlikovanje glasova u govoru

Djeca uče da slušaju i razlikuju pojedinačne glasove u riječima. Ovo uključuje sposobnost da se čuje razlika između sličnih glasova, kao što su /b/ i /p/, /d/ i /t/, što je ključno za pravilno čitanje i pisanje.

-
- » Na primjer, dijete mora da prepozna da riječi „dar“ i „par“ imaju različito značenje upravo zbog razlike u početnom glasu.
-

2. Učenje azbuke/abecede

Djeca upoznaju slova azbuke/abecede – kako izgledaju, kako se pišu i kako se izgovaraju. U ovoj fazi razvija se vizuelna memorija za oblik slova i motorička sposobnost za njihovo pisanje.

-
- » Učenje azbuke/abecede ne podrazumijeva samo pamćenje redosljeda, već i povezivanje svakog slova s njegovim glasom.
-

Slika 1. | Primjer povezivanja slova sa nacrtanim stvarima koje počinju na zadato slovo

3. Povezivanje glasova sa slovima (fonemsko-grafemska korespondencija)

Ovo je sposobnost da se glas koji dijete čuje poveže s odgovarajućim slovom koje vidi ili piše. Bez ove sposobnosti povezivanja, dijete ne može da čita ili piše riječi pravilno.

» Na primjer, kada dijete čuje glas /m/, treba da zna da ga poveže sa slovom „M“.

Slika 2. | Primjer zadatka gdje učenik/učenica prvo prepozna, a zatim pročita napisano slovo i na kraju ga poveže s istim

Zadatak | Povezivanje istog (slova)

4. Razlikovanje sličnih glasova i slova

Djeca uče da razlikuju glasove i slova koji su slični po izgovoru ili izgledu, što je važno za izbjegavanje grešaka u čitanju i pisanju.

-
- » Slova „b“ i „d“ su vizuelno slična, a glasovi /p/ i /b/ su fonetski bliski – dijete mora da nauči da ih razlikuje.
-

Praktični primjeri aktivnosti:

1. Igra „Lov na slovo“

Cilj: Prepoznavanje i razlikovanje slova u tekstu.

Opis: Djeci se daje kratak tekst ili lista riječi. Zadatak je da pronađu i zaokruže određeno slovo (npr. slovo „m“). Aktivnost se može proširiti tako da djeca boje slova različitim bojama ili ih grupišu po sličnosti.

2. „Slovna slagalica“

Cilj: Povezivanje glasova sa slovima.

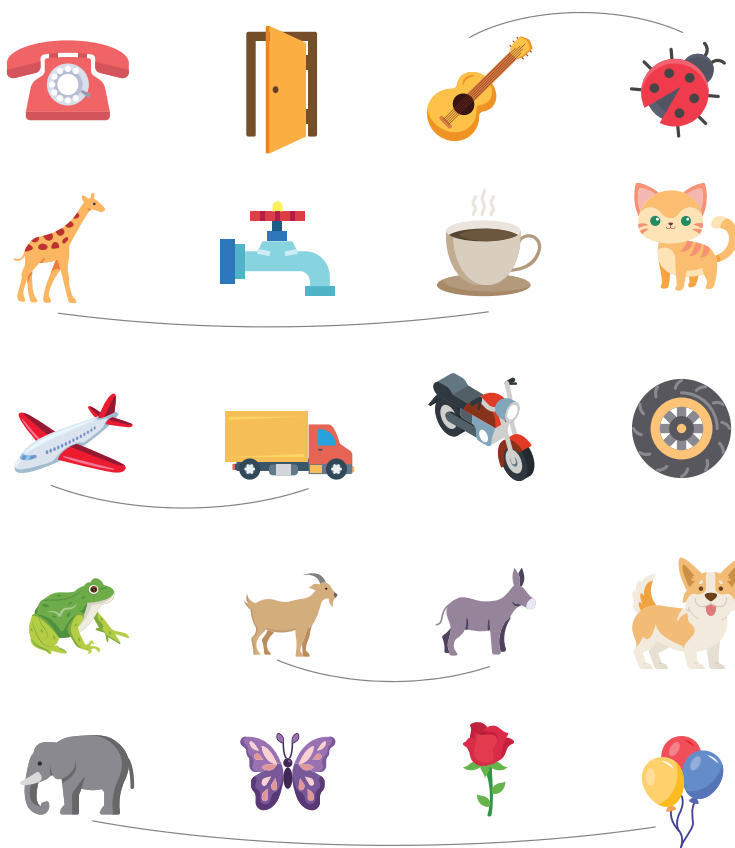
Opis: Djeci se daju kartice sa slovima i slikama koje počinju tim slovom (npr. „A“ – avion, „B“ – banana). Zadatak je da spoje slovo s odgovarajućom slikom. Aktivnost se može raditi i u parovima.

Slike 3 i 4. | Primjer zadatka u kojem učenik/učenica prepoznaje slike stvari koje počinju na zadati glas

Обој слике чији називи почињу датим гласом:

У сваком реду постоје двије сличице чији се називи римују (гласовно подударају).
Пронађи их и заокружи.

3. „Slovo u pijesku“

Cilj: Razvijanje grafomotorike i vizuelne memorije.

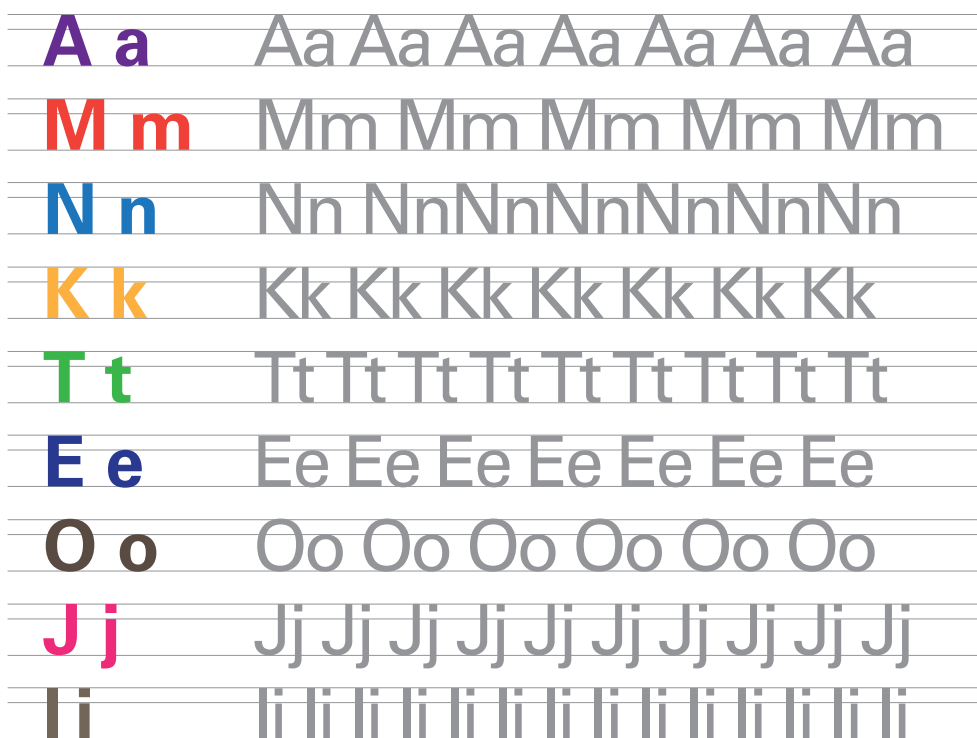
Opis: Djeca prstima pišu slova u pijesku, brašnu ili na tabli s pijeskom. Ova senzorna aktivnost pomaže u pamćenju oblika slova i razvijanju fine motorike.

4. „Slovni ples“

Cilj: Učenje slova kroz pokret.

Opis: Svako dijete dobije karticu sa slovom. Kada učitelj/učiteljica pusti muziku, djeca plešu. Kada muzika stane, moraju da pronađu partnera čije slovo se nalazi odmah poslije njihovog u abecedi (npr. „A“ traži „B“).

Primjeri svesaka učenika tokom procesa opismenjavanja:

A M N K T E O J I

Zadatak | Dopiši slovo koje nedostaje

СУНЦЕ

БРОД

СТОО

ПЕТ

ЛИСТ

ЈАГОДА

Zadatak | Dopiši slovo koje nedostaje

ЛИСТ

АУТО

КИША

ЈАБУКА

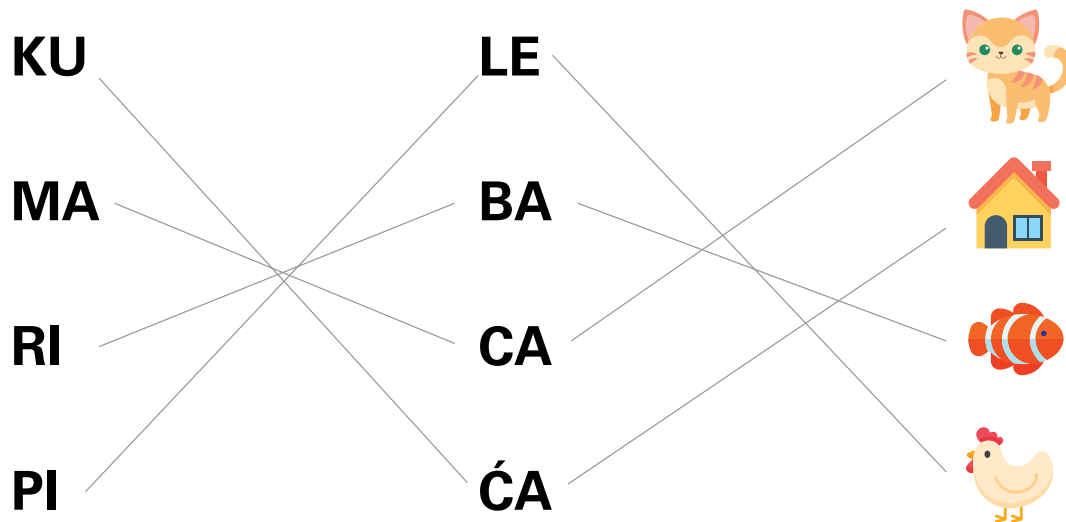

ЦВИЈЕТ

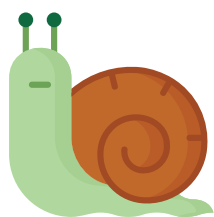

МАЧКА

Zadatak | Poveži odgovarajuće slogove tako da dobiješ riječi koje odgovaraju slikama na desnoj strani

Zadatak | Napiši riječi ispod slike

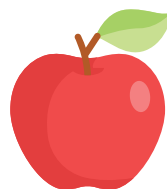
P U Ž

D R V O

T O R T A

J A B U K A

Zadatak | povezivanje istog (slog)

Značaj pravilne artikulacije glasova

Pravilna artikulacija glasova je temelj za uspješno usvajanje pismenosti. Ako dijete ne izgovara glasove jasno i precizno, može imati poteškoće u njihovom prepoznavanju i povezivanju sa slovima. Ovo može dovesti do grešaka u čitanju, pisanju i razumijevanju pročitano.

Logopedski značaj:

- Logoped prati da li dijete pravilno izgovara sve glasove.
- U slučaju nepravilnosti (npr. zamjena glasova, izostavljanje), sprovodi se korektivna terapija.
- Pravilna artikulacija olakšava razvoj fonološke svjesnosti i pismenosti.

3. FAZA SKLAPANJA RIJEČI I REČENICA

Ova faza predstavlja prelaz iz osnovnog prepoznavanja glasova i slova ka funkcionalnom korišćenju jezika u pisanom obliku. U njoj dijete počinje da povezuje glasove u riječi, a zatim riječi u rečenice, čime se razvija sposobnost izražavanja misli, razumijevanja značenja i komunikacije putem jezika.

Šta se razvija u ovoj fazi?

1. Spajanje glasova u riječi

Djeca uče da povezuju pojedinačne glasove u smislene riječi. Na primjer, glasovi /p/, /a/, /s/ povezuju se u riječ „pas“. Ova sposobnost naziva se **fonemsko spajanje** i predstavlja osnovu za čitanje.

-
- » Važno je da dijete ne samo prepozna glasove, već da ih pravilno spoji u riječ bez dodavanja ili izostavljanja glasova.
-

Slika 5. | Primjer dopisivanja više slova koja nedostaju u cilju dobijanja kompletne riječi, koja se zatim naglas čita kao vid provjere

			
чеки <u>ћ</u>	сви <u>ња</u>	треш <u>ња</u>	покл <u>он</u>
			
чес <u>ма</u>	чоко <u>лада</u>	циг <u>ар</u>	циг <u>ла</u>
			
чи <u>ни</u> ја	ку <u>хи</u> ња	љу <u>ља</u> шка	крава <u>та</u>
			
оло <u>в</u> ка	сли <u>ка</u>	купати <u>ло</u>	ка <u>ши</u> ка
			
дел <u>фин</u>	каме <u>н</u>	ули <u>ца</u>	др <u>во</u>
			
шта <u>п</u>	лива <u>да</u>	бр <u>до</u>	ли <u>ст</u>
			
слат <u>ки</u> ши	ек <u>с</u> ер	куку <u>ру</u> з	ход <u>ні</u> к
			
вје <u>та</u> р	ес <u>ки</u> м	ба <u>ра</u>	фла <u>ш</u> а

2. Razumijevanje značenja riječi

U ovoj fazi dijete počinje da povezuje riječi s njihovim značenjem. To uključuje proširenje vokabulara, razumijevanje konteksta i sposobnost da se koristi odgovarajuća riječ u određenoj situaciji.

-
- » Na primjer, dijete zna da riječ „lopta“ označava predmet za igru, ali i da se koristi u različitim rečenicama: „Imam loptu“, „Lopta je crvena“.
-

Napomena: U toku ove faze opismenjavanja treba koristiti i Rječnik-slikovnicu kako bi se tražene riječi bolje razumjele od strane učenika/učenica romske i egipćanske populacije.

3. Sklapanje riječi u rečenice

Djeca uče da povezuju više riječi u gramatički ispravne i smislene rečenice. Ovo uključuje razumijevanje redoslijeda riječi, upotrebu veznika, zamjenica, glagola i drugih jezičkih elemenata.

Slika 6. | Učenik/Učenica piše rečenicu sa slike. Za početak se navedu riječi koje treba da iskoristi, a kasnije piše rečenice bez zadatih riječi.

Zadatak | Sastavi i napiši rečenicu koristeći zadate riječi

djevojčica
isjekla
papira
je
od
cvijet

Djevojčica je isjekla cvijet od papira.

se
krije
sivi
vuk
kućice
iza

Sivi vuk se krije iza kućice.

lisice
bježi
zeko
od

Zeko bježi od lisice.

4. FAZA ČITANJA S RAZUMIJEVANJEM

Ova faza predstavlja jednu od najvažnijih u procesu opismenjavanja jer se ne odnosi samo na tehničku sposobnost da se pročita tekst, već na **dubinsko razumijevanje pročitano** **sadržaja**. U ovoj fazi dijete razvija sposobnost da povezuje pročitane riječi sa značenjem, da analizira, zaključuje i interpretira informacije iz teksta.

Šta se razvija u ovoj fazi?

1. Fluentno čitanje

Fluentno čitanje podrazumijeva sposobnost da se tekst čita tečno, bez zastajkivanja, s pravilnom intonacijom i ritmom. Tečno čitanje omogućava bolju koncentraciju na sadržaj, a ne na tehnički aspekt čitanja.

-
- » Dijete koje tečno čita može lakše da razumije šta je pročitao, jer mu pažnja nije usmjerena na dešifrovanje riječi.
-

2. Razumijevanje značenja pročitano

Dijete razvija sposobnost da poveže pročitane riječi sa svojim znanjem i iskustvom, da prepozna glavnu ideju, detalje, uzročno-posljedične veze i da odgovori na pitanja vezana za tekst.

-
- » Na primjer, nakon čitanja priče o dječaku koji je izgubio psa, dijete može da objasni kako se dječak osjećao, šta je uradio i kako se priča završila.
-

3. Kritičko mišljenje i zaključivanje

U ovoj fazi dijete počinje da razmišlja o pročitano, da donosi zaključke, predviđa šta će se desiti, da upoređuje likove i situacije, te izražava svoje mišljenje o tekstu.

-
- » Dijete može reći: „Mislim da je djevojčica bila hrabra jer je pomogla drugima iako se plašila.“
-

Praktični primjer aktivnosti

Igra „Ko je glavni lik?“

Djeci se pročita kratka priča, a zatim se postavljaju pitanja: *Ko je glavni lik? Šta je uradio? Gdje se radnja dešava?* Aktivnost podstiče pažljivo slušanje i razumijevanje sadržaja.

Igra „Završi priču“

Djeci se pročita početak priče, a zatim se traži da sami osmisle kraj. Ova aktivnost razvija sposobnost zaključivanja, kreativnog mišljenja i povezivanja informacija.

Žarko i Tara

Žarko i Tara su u voćnjaku ubrali punu korpu jabuka. Pošto žive u gradu koristili su autobus u povratku. Od autobuske stanice do njihovog stana idu pješke i veselo pjevuše. Korpa je prilično teška pa je nose između sebe. Majka će čim stignu spremati štrudlu. Žarko i Tara obožavaju štrudlu.

Nastavi priču

Slika 7. | Primjer teksta koji se može koristiti za ovu vježbu. Tekst je preuzet sa školskog portala inkluzivno obrazovanje. Vježba: Uvježbavanje čitanja i pisanja putem kreiranja sopstvene priče

Autobusi broj 19 i 12

Živim u ulici Husinjskih rudara na Koniku. Svakog dana autobus broj 19 prođe pored moje kuće. Uvijek se radujem i posmatram ljude u njemu. Zamišljam da se vozim. Ne znam gdje ide, ali zamišljam. Zamislim da me vodi na more, ili na planinu, ili na ringišpil. Baba je znala da volim autobuse i jednog dana me povela da se vozim. Sačekali smo autobus na stajalištu, kupili karte kod vozača i sjeli. Krenuli smo. Na svakoj stanici autobus je primao nove putnike. Ja sam gledao kroz prozor visoke zgrade i zamišljao ko u njima živi. Moja kuća nije visoka. Kako li izgleda živjeti na prvom, drugom ili šestom spratu?

Autobus broj 12 prolazi pored Prirodnjačkog muzeja i Muzeja grada Podgorice, zatim pored Gradskog pozorišta, Stadiona „Budućnost“ i mnogih drugih zgrada. Gledam i čudim se zašto drugi ne gledaju, zašto ne uživaju u vožnji. Na kraju smo došli do naselja koje se zove Blok VI. Put sam dobro zapamtio, sada bih mogao i pješke do kuće, ali je daleko.

5. FAZA PISANJA

Pisanje je složen proces koji uključuje više kognitivnih, jezičkih i motoričkih sposobnosti. U ovoj fazi dijete uči kako da izrazi svoje misli, ideje i osjećanja putem pisanog jezika. Pisanje ne podrazumijeva samo tehničko oblikovanje slova, već i sposobnost da se formiraju smislene rečenice i tekstovi koji imaju logičan tok i gramatičku ispravnost.

Šta se razvija u ovoj fazi?

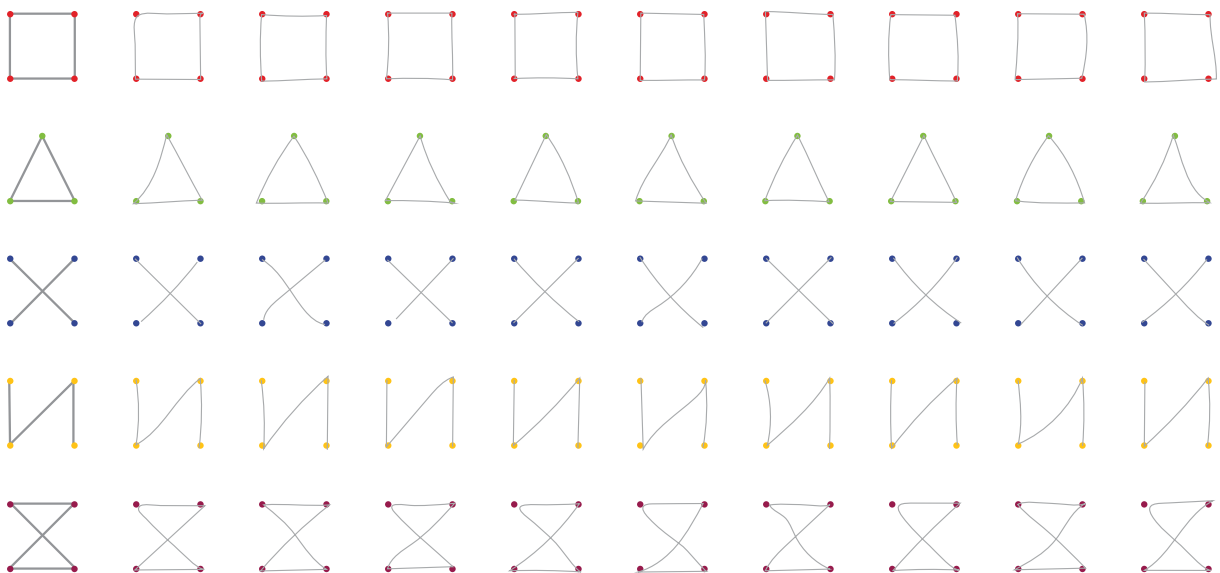
1. Grafomotorika

Grafomotorika se odnosi na sposobnost kontrolisanja pokreta ruke prilikom pisanja. U ovoj fazi dijete razvija finu motoriku, koordinaciju oko – ruka i snagu mišića šake.

-
- » Dijete uči kako da pravilno drži olovku, piše slova unutar linija i održava konzistentnu veličinu i oblik slova.
-

Zadatak | Grafomotorika

- spoji tačkice tako da nacrtáš figuru

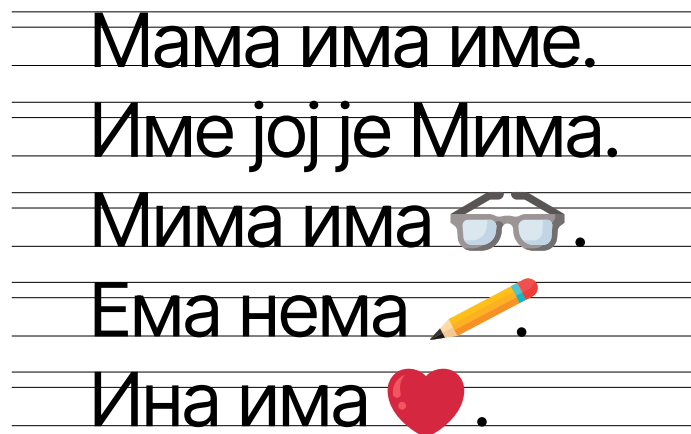

Slika 8. | Primjer grafomotorne vježbe kao pripreme pred samo pisanje slova

2. Pravopis i gramatika

Djeca počinju da primjenjuju pravopisna i gramatička pravila, kao što su upotreba velikog slova, interpunkcija, slaganje riječi u rečenici i pravilna upotreba glagola, zamjenica i veznika.

-
- » Na primjer, dijete uči da napiše rečenicu: „Maja ide u školu.“ – sa pravilnim redoslijedom riječi i velikim početnim slovom.
-

Slika 9. | Primjer upotrebe velikog slova i znaka interpunkcije na kraju rečenice

3. Izražavanje misli pisanjem

Pisanje omogućava djetetu da izrazi svoje ideje, da ispriča priču, opiše događaj ili napiše pismo. Ova sposobnost se razvija postepeno, od jednostavnih rečenica ka složenijim tekstovima.

-
- » Dijete može napisati: „Danas sam bio u parku. Igrao sam se sa drugarima i bilo je zabavno.“
-

Praktični primjer aktivnosti

Igra „Moja priča“

Djeci se daju slike koje prikazuju neki događaj (npr. dijete u parku, igra sa psom, odlazak kući). Zadatak je da napišu kratku priču na osnovu tih slika. Aktivnost podstiče kreativno izražavanje i povezivanje ideja.

Slika 10. | Primjer priče u slikama da učenici napišu priču

ZAKLJUČAK

Opismenjavanje djece temelji se na stvaranju solidne osnove za razvoj svih drugih vještina koje su im potrebne za uspješno snalaženje u školskom okruženju i kasnije u životu. Ključno je pružiti djeci pozitivnu i podržavajuću okolinu u kojoj će se osjećati sigurno i motivisano za učenje.

Svako dijete ima svoj tempo i način učenja, zbog čega je važno prilagoditi pristup kako bi se podstakao njihov individualni razvoj. U ovom procesu vema je važna uloga učitelja i roditelja jer svojim primjerom i podrškom stvaraju osnovu za uspjeh.

Korišćenje multisenzornih metoda i kreativnih pristupa može značajno poboljšati angažman djece, čineći proces opismenjavanja zabavnijim. Učenje čitanja i pisanja ne smije biti samo tehnička vještina, već prilika za razvoj kognitivnih sposobnosti, kreativnosti i kritičkog mišljenja.

Osim toga, svi oblici komunikacije, uključujući slušanje i govor, imaju ključnu ulogu u sveobuhvatnom procesu opismenjavanja. Osnaživanje samopouzdanja djeteta, kroz pohvale i pozitivnu povratnu informaciju, pomaže mu da se osjeća motivisanim i spremnijim da se suoči s predstojećim izazovima.

Tehnologija može biti koristan alat u procesu opismenjavanja, s toga je važno pronaći ravnotežu i koristiti je kao dodatak tradicionalnim metodama, a ne kao zamjenu.

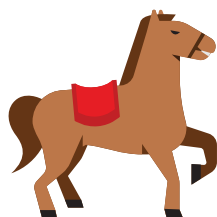
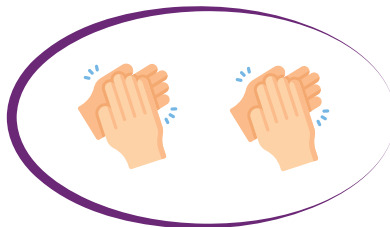
Opismenjavanje je proces koji traje, stoga je kontinuirani rad i podrška ključni faktor za izgradnju temelja za buduće uspjehe u obrazovanju i životu.

Na kraju, cilj opismenjavanja nije samo naučiti djecu čitati i pisati, već im omogućiti da se izražavaju, razumiju svijet oko sebe i aktivno sudjeluju u društvenom životu.

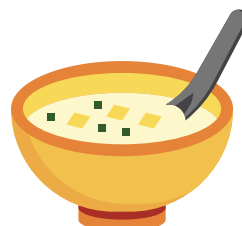
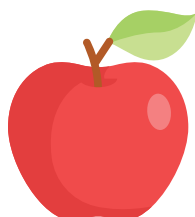
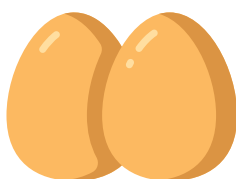
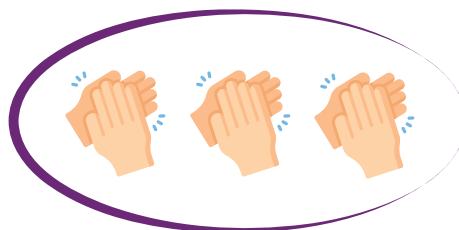
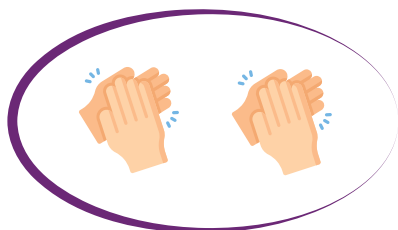
Priručnik za opismenjavanje
učenika i učenica osnovnih škola

DODATNI MATERIJALI ZA RAD S UČENICIMA

Razbrajanje riječi na slogove.

Razbrajanje riječi na slogove

Oboji onoliko polja koliko riječ ima glasova.

--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

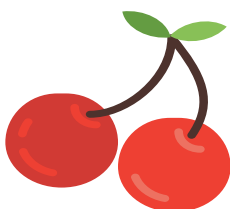
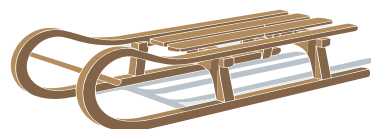
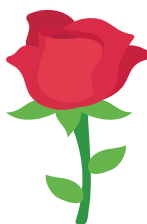
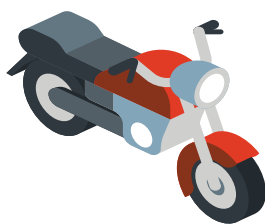
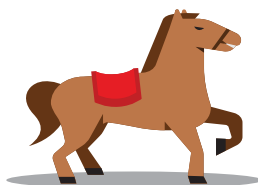

--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

Imenuj prvi glas u riječi koju predstavlja slika.

Pokušaj da prepoznaš riječ koju čine ovi glasovi.

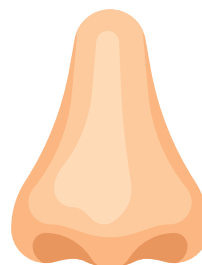
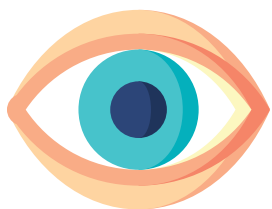
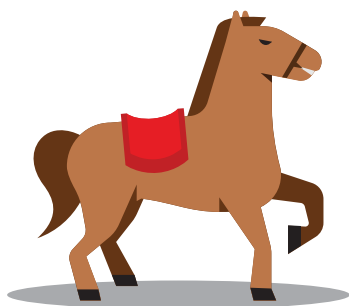
K-O-NJ

M-I-Š

N-O-S

Z-E-C

O-K-O

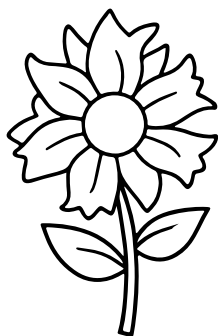

Zaokruži slovo E e u riječima ispod crteža.

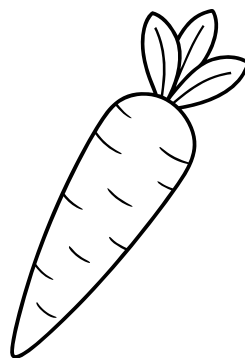
Oboji crteže u kojima ih pronalaziš.

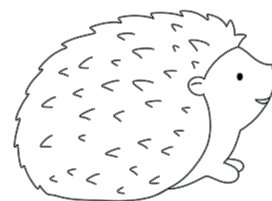
MEDO

CVIJET

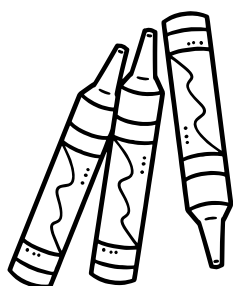
MRKVA

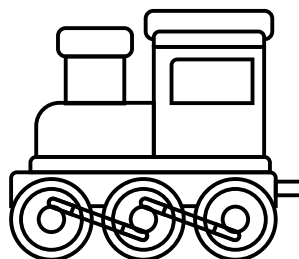
JEŽ

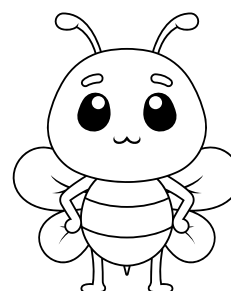
MAKAZE

BOJICE

VOZ

PČELA

Spoji isto:

TO

TI

TU

TA

TE

MI

MU

MA

ME

MO

VO

VI

MI

TE

MU

VO

ME

TO

MA

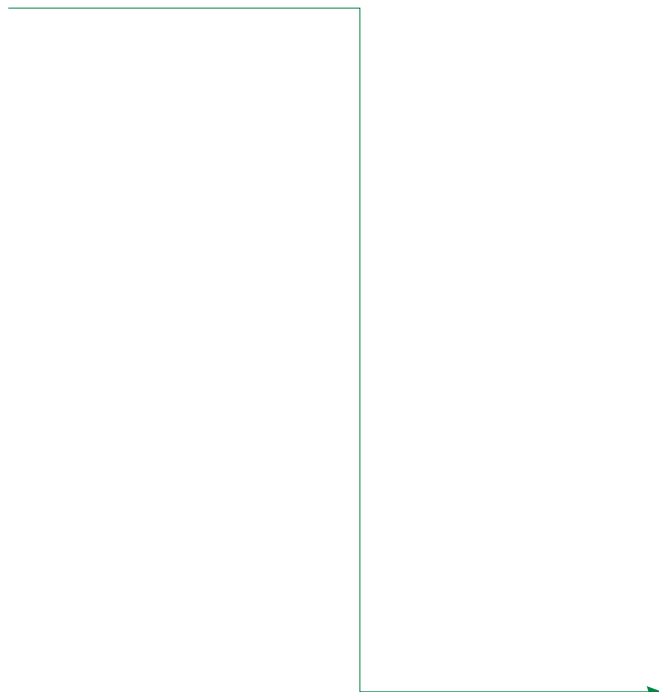
TI

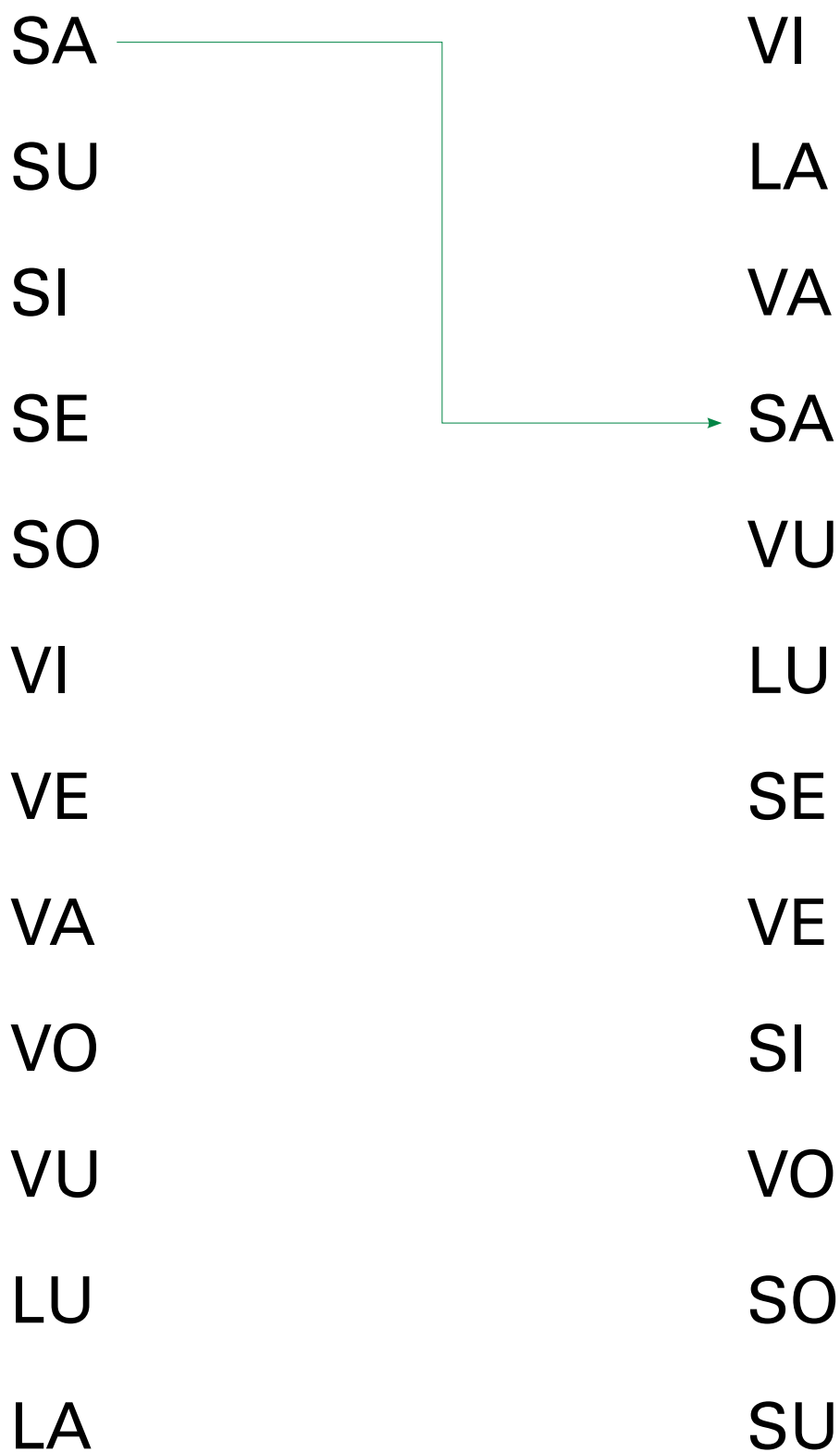
VI

TU

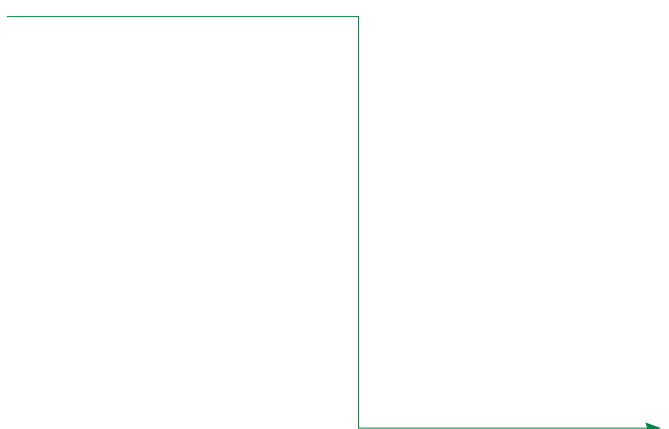
MO

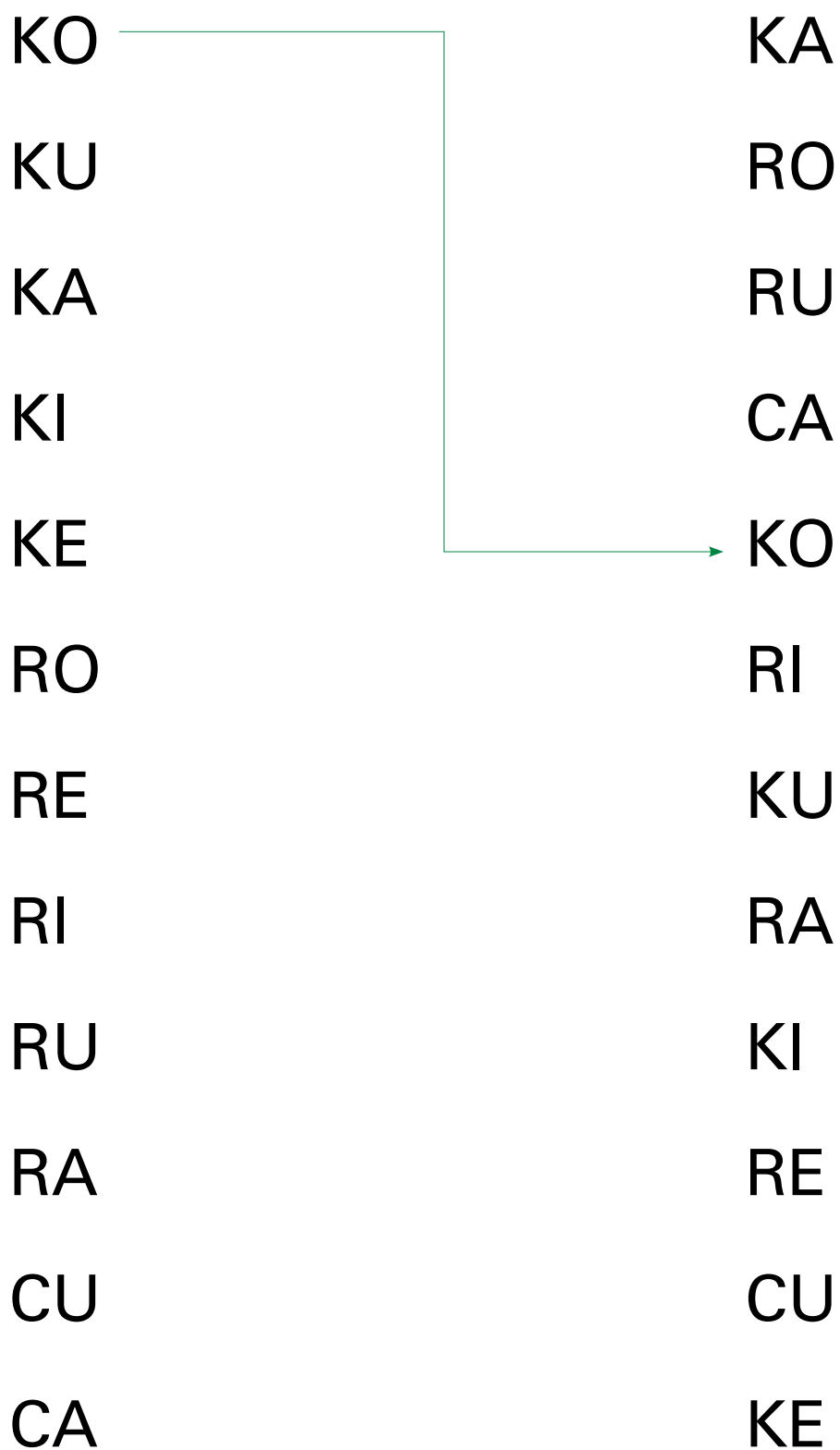
TA

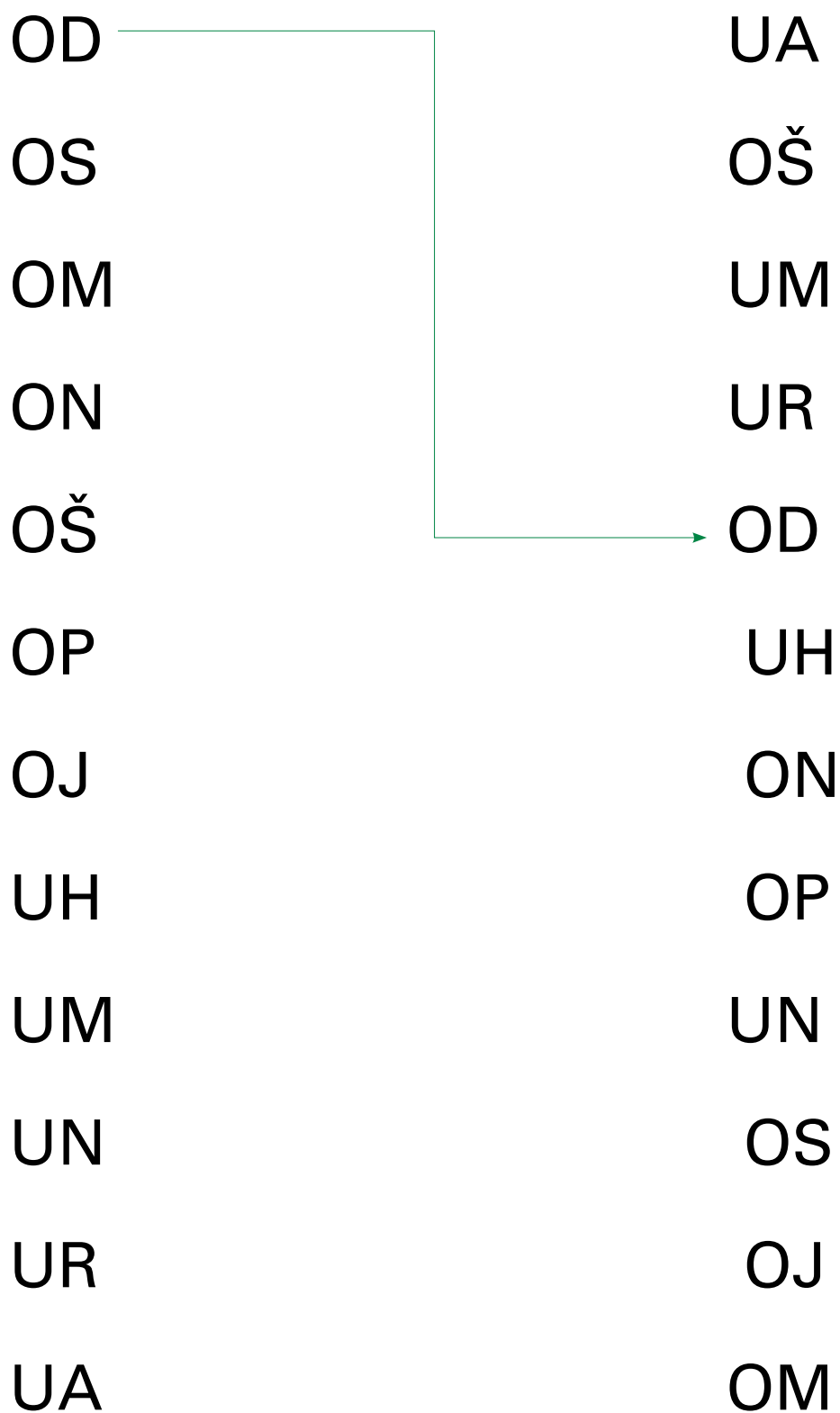

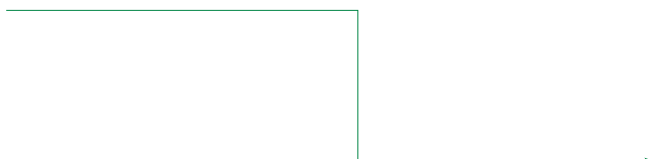

HA	HU
HE	LO
HI	RO
HO	HA
HU	LI
LA	RA
LE	HO
LU	LU
LI	HI
LO	LE
RO	HE
RA	LA

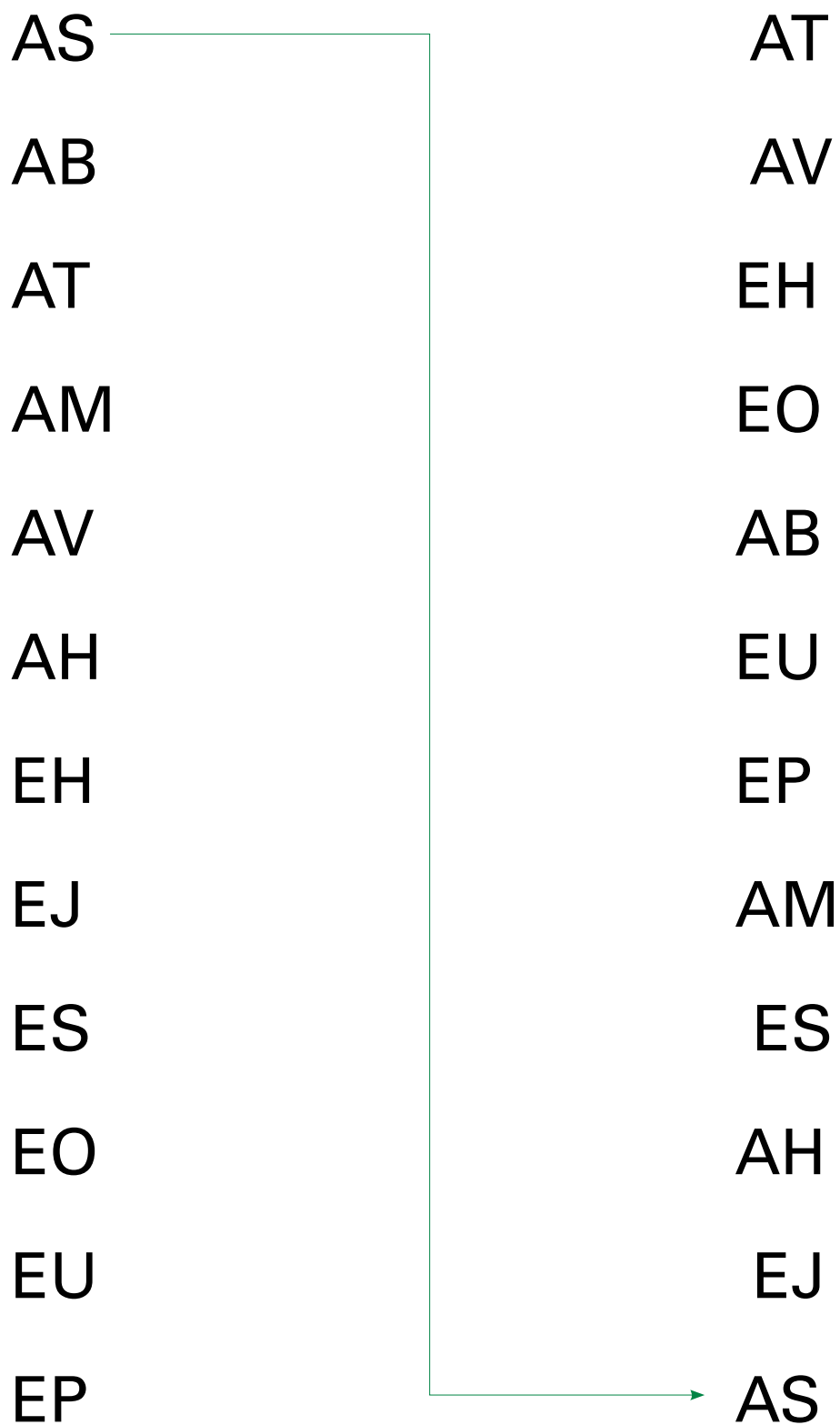

AV	ŠI
VA	AV
UŠ	IH
ŠU	EH
ŠI	OH
IŠ	UŠ
IH	HO
HI	HE
EH	ŠU
HE	IŠ
OH	HI
HO	VA

Kojim glasom počinje riječ?

Poveži slova s odgovarajućom slikom.

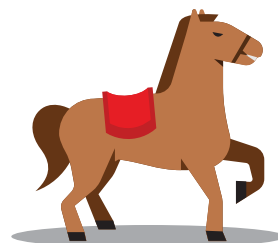
M

T

O

K

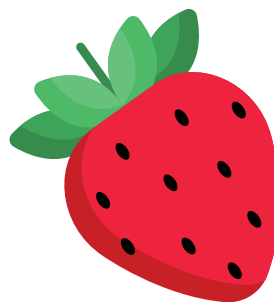
A

Kojim glasom počinje riječ?

Poveži slova s odgovarajućom slikom.

P

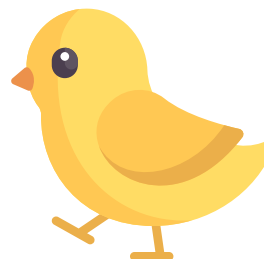
I

U

S

J

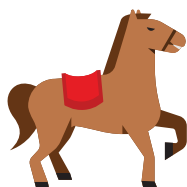
Zapiši prvo slovo u riječi.

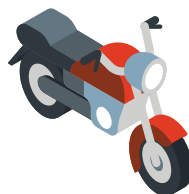

Koji glas čuješ na kraju riječi?

Zaokruži slovo ispod slike.

S A E

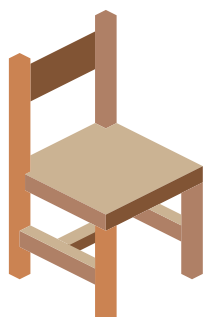
K S P

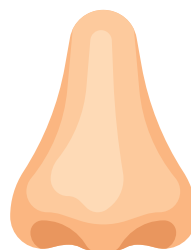
O T K

O E T

L A E

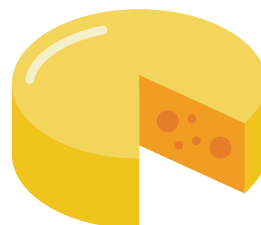
S N T

Koji glas čuješ na kraju riječi?

Zaokruži slovo ispod slike.

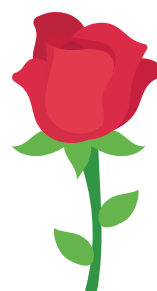
S A E

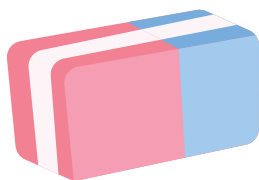
K S R

O T K

O E T

L A E

S N T

Pažljivo pročitaj slova, slogove i riječi i pravilno ih zapiši.

N _____

n _____

na _____

no _____

nj _____

k _____

ka _____

ko _____

konj _____

k _____

ma _____

ta _____

to _____

tek _____

tamo _____

tim _____

tema _____

most _____

omot _____

jaje _____

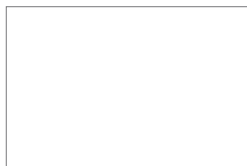
Jana _____

Ena _____

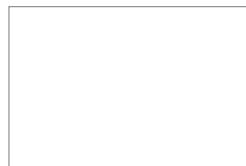
Tina _____

Rečenice dopuni crtežima.

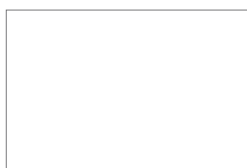
Lav lovi

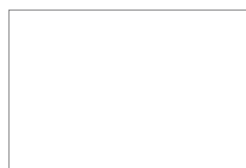
nema vunu.

Jelen je u

nosim kad je zima.

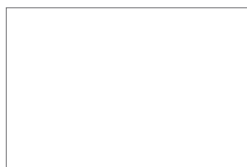
U bašti ima puno

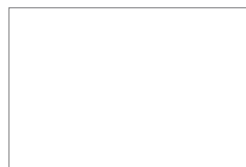
jedem kad je ljeto.

Na nebu ima

sa loptom.

Zaokruži tačnu riječ.

DAV
DVA

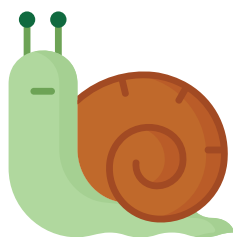
PSA
PAS

KOS
SOK

ZCE
ZEC

PŽU
PUŽ

MIŠ
MŠI

Zaokruži tačnu riječ.

LVA
LAV

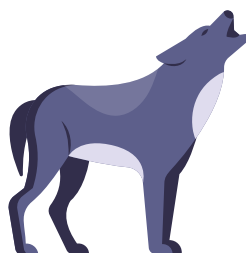
ĐKA
ĐAK

LDE
LED

NĆO
NOĆ

VKU
VUK

STA
SAT

Zaokruži tačnu riječ.

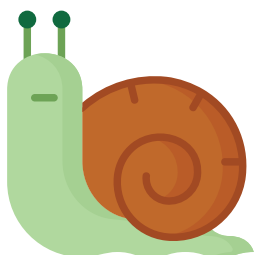
ŽAJ
ČAJ

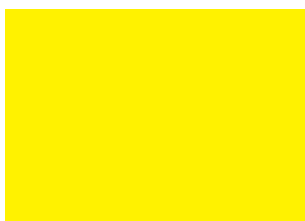
ČEP
DŽEP

NOŠ
NOĆ

PUŽ
PUDŽ

ŽUTA
ŠUTA

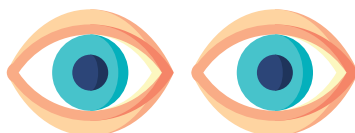

ŠEM
DŽEM

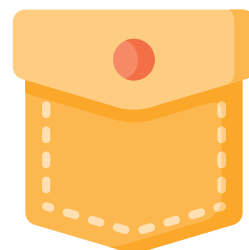
Zaokruži tačnu riječ.

MIŠ
MIŽ

OČI
OŽI

ŽEP
DŽEP

KIŠA
KIŽA

PIĆE
PIĐE

ČAK
ĐAK

Zaokruži tačnu riječ.

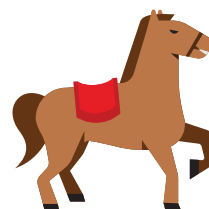
LULJAŠKA
LJULJAŠKA

JUBI
LJUBI

NIŠE
NJIŠE

KONJ
KOLJ

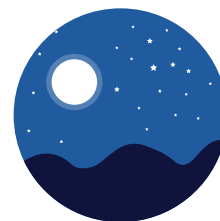
PAN
PANJ

DAN
DANJ

LJETO
NJETO

NOĆ
NJOĆ

MUNA
MUNJA

POLE
POLJE

Upiši slovo koje nedostaje.

ŽIVOTINJE

P _ S

L _ V

M _ Š

B _ K

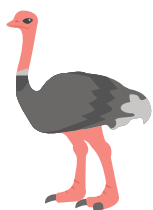
J _ Ž

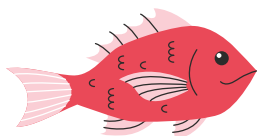
Z _ C

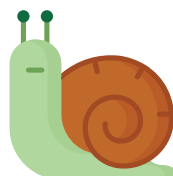
R _ K

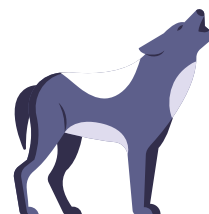
N _ J

S _ M

P _ Ž

V _ K

Pročitaj riječi i poveži ih s odgovarajućom slikom.

SAT

PAS

OKO

NOS

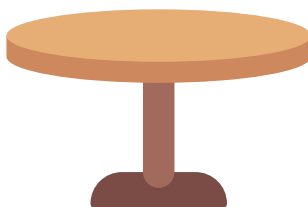
STO

KOSA

USTA

Šta je na slici?

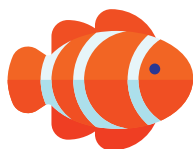

Sastavi i napiši rečenicu na osnovu slike.

Nermin usisava.

Sastavi i napiši rečenicu na osnovu slike.

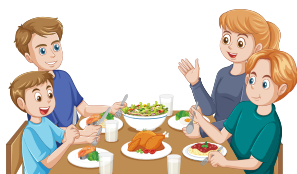

Sastavi i napiši rečenicu na osnovu slike.

Napiši pravilno rečenice.

SU VISIBABE NIKLE

SU TOPLIJI SADA DANI

SE RASCVJETALO DRVEĆE

JE LIJEPO GODIŠNJE DOBA PROLJEĆE

Napiši pravilno rečenice.

pismo Luki piše Mina

nosi Pera poštar pismo

kosi Dado travu

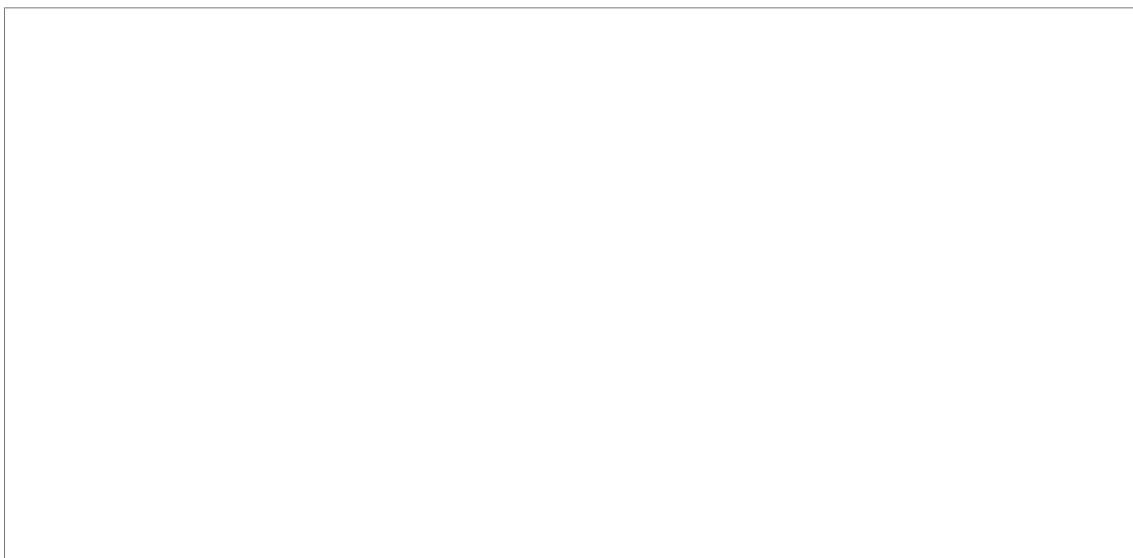
Mara jede voli da sladoled

sjutra Djeca park idu u

Pročitaj i nacrtaj!

Darko je na moru. Ima lijep brod.

U moru su ribe i rakovi.

Nešto o tebi

Kako se zoveš?

Gdje živiš?

Koliko godina imaš?

U koji razred ideš?

Koji predmet u školi voliš? Zašto?

Koji predmet u školi ne voliš? Zašto?

Šta voliš da jedeš?

Što voliš da radiš?

Pažljivo pročitaj rečenice i odgovori na postavljena pitanja:
KO ? ŠTA?

1. Denis slavi rođendan.

Ko slavi? _____.

Šta radi Denis? _____.

2. Drugovi su donijeli poklone.

Šta su donijeli drugovi? _____.

3. Selmedin je donio loptu.

Ko je donio loptu ? _____.

Šta je donio? _____.

4. Leontina je kupila tortu.

Ko je kupio tortu? _____.

Šta je kupila? _____.

5. Edison svira gitaru.

Ko svira ? _____.

Šta radi Edison? _____.

6. Petar je naručio picu.

Ko je naručio? _____.

Šta je uradio Petar? _____.

7. Leonita je kupila sokove.

Ko je kupio? _____.

Šta je uradila Leonita? _____.

**Pažljivo pročitaj rečenice i odgovori na postavljena pitanja:
KO ? ŠTA?**

Edison piše domaći zadatak.

KO (radi)? ŠTA (radi)?

1. Sara pliva.

Ko pliva? _____.

Šta radi Sara ? _____.

2. Ferid sjedi.

Ko sjedi ? _____.

Šta radi Ferid? _____.

3. Đina čisti.

Ko čisti ? _____.

Šta radi Đina? _____.

4. Nejra igra košarku.

Ko igra? _____.

Šta radi Nejra? _____.

5. Matija sadi voće i povrće.

Ko sadi? _____.

Šta radi Matija? _____.

6. Enis pomaže učiteljici.

Ko pomaže ? _____.

Šta radi Enis? _____.

7. Mendin čita zanimljivu knjigu.

Ko čita knjigu? _____.

Šta radi Mendin? _____.

8. Fatima kupuje novi auto.

Ko kupuje auto? _____.

Šta radi Fatima? _____.

9. Pas Žuća laje i juri lukavu lisicu.

Ko juri lisicu? _____.

Šta radi pas Žuća? _____.

10. Medvjed je pobjegao u šumu.

Ko je pobjegao? _____.

Šta je uradio medvjed? _____.

11. Lovci su uplašili šumske životinje.

Ko je uplašio životinje? _____.

Šta su uradili lovci? _____.

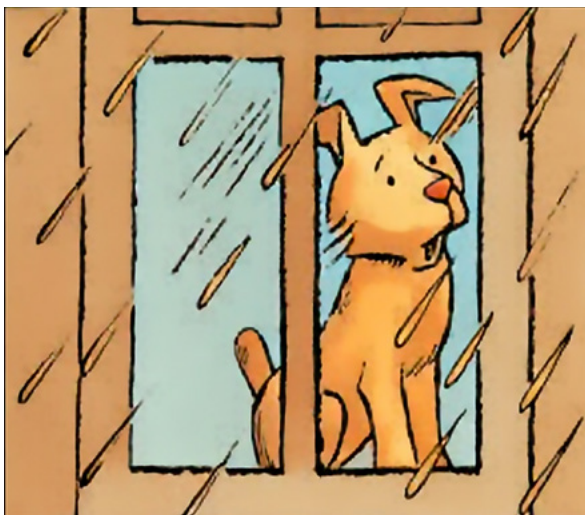
12. Vjeverica je pobjegla visoko na drvo.

Ko je pobjegao na drvo? _____.

Šta je uradila vjeverica? _____.

Priče u slikama

Sastavi priču prema ovim slikama. Smisli naslov.

Pas Bobi

Branka ima psa Bobija.

Bobi je uvijek napolju.

On glasno laje.

Dado se boji psa.

Branki je to mnogo smiješno.

Ona misli da je Bobi dobar.

Odgovori na pitanja punom rečenicom.

1. Ko ima psa Bobija?

2. Ko je uvijek napolju?

3. Što Bobi radi?

4. Ko se boji psa?

5. Kome je to mnogo smiješno?

6. Kakav je Bobi?

Basna: Lav i zec

Lav je bio gladan. Tražio je nešto da pojede. Vidio je zeca. Zec je spavao u žbunju. Lako je mogao da ga uhvati. Lav opazi jelena. On skoči i potrča za jelenom. Zec se probudi i pobježe.

Jelen je bio brži od lava.

Lav se vrati zecu. Zeca nije zatekao.

Lav počne da jadikuje:

- Eto ti! Hoću jelena, a neću zeca.

Pitanja:

Ko je bio gladan? _____

Šta je lav tražio? _____

Koga je lav vidio? _____

Šta je zec radio? _____

Ko je opazio jelena? _____

Šta je lav uradio? _____

Šta je zec uradio? _____

Ko je bio brži od lava? _____

Zašto lav jadikuje? _____

Čamac za žabe

Niko na plaži nije imao tako lijep šešir kao Jasna. Od jutra ga nije skidala s glave, osim onda kad ga je htjela gledati i diviti mu se. Ali njena radost nije dugo trajala. Kad je s mamom prelazila preko mosta, odjednom je vjetar dunuo i odnio njen šešir. Jasna je zaplakala gledajući kako se šeširić polako spušta u vodu.

- Rekla sam ti da ga čuvaš od vjetra – reče mama. Prišle su mostu i posmatrale šešir. Rijeka ga je nosila sve dalje i dalje. Da bi utješila Jasnu, mama reče:
- Ne plači. Tvoj šešir će poslužiti žabama kao čamac.
- Kako to? – obriše Jasna suze i radoznalo podigne pogled.
- Sad će se žabe popeti na šešir, a rijeka će ih nositi. Daleko će stići. One veoma vole da putuju. Jasna više nije plakala. Znala je da će se žabe radovati novom putovanju.

a) Dopuni rečenice.

Jasna je skidala šešir samo onda kada ga je _____

Jasnin šešir odnio je _____

Šešir je žabama poslužio kao _____

b) Odgovori punom rečenicom.

1. Ko je šetao sa Jasnom?

2. Gdje je pao Jasnin šešir?

3. Zašto je Jasna prestala plakati za šeširom?

Staro lijino lukavstvo

Lovci su opkolili lisicu. Htjeli su da je uhvate. Jedan lovac umalo ne nagazi na nju. Lisica je ležala opružena. Pravila se da je mrtva. Lovci se okupiše oko nje. Psi je onjušiše. Zalajaše i ostaviše je. Lovac se spremio da joj odere krzno. Iznenada skoči lisica. Nestade u gustom šumi. Lovci je nisu stigli.

Pitanja:

Ko je opkolio lisicu? _____

Šta su htjeli lovci? _____

Ko umalo da nagazi na lisicu? _____

Šta je lisica uradila? _____

Ko se okupio oko lisice? _____

Šta su psi uradili? _____

Šta je lovac htio? _____

Šta je lisica iznenada uradila? _____

U apoteci

Tea je ušla u apoteku.

Lijepo je pozdravila apotekara i počela razgledati police s lijekovima.

Pitala je apotekara čemu služe sve te lijepo složene kutijice.

Apotekar joj je objasnio kako su to razni lijekovi, sirupi i tablete kojima se ljudi liječe kad su bolesni.

Tada je Tea rekla da i nju jako boli zub.

Treba joj lijek da izliječi zubobolju.

1. Gdje je Tea ušla?

2. Koga je lijepo pozdravila?

3. Što Tea želi izliječiti?

Proljeće

Stiglo je proljeće. Dani su postali topliji, a trava zelena i puna šarenog cvijeća. Laste se vraćaju kući. Lasta Maja je stigla. Tražila je svoje gnijezdo. Nije ga našla. Vjeverica joj je rekla da ga je vjetar oduvao. „Moram da nađem novi dom“, rekla je. Vjeverica je odmah priskočila u pomoć. „Možeš na mom drvetu da napraviš gnijezdo. To je najljepše drvo u šumi. A vjetar mu ne može ništa“ – rekla je vjeverica. Lasta se obradovala. Zajedno su brale grančice i lišće. Gnijezdo je bilo brzo gotovo. Lasta Maja se zahvalila vjeverici na pomoći. Vjeverica reče: „Proljeće uvijek donese nešto lijepo i novo, ovog puta je meni donijelo novog prijatelja.“

1. Ko je glavna junakinja priče? (Zaokruži tačan odgovor.)

- a) vjeverica
- b) lasta Maja
- c) zec

2. Šta je vjetar uradio? (Zaokruži tačan odgovor.)

- a) donio kišu
- b) rasturio gnijezdo
- c) odnio hranu

3. Doprši rečenice.

Maja je tražila _____.

Vjeverica je pomogla Maja da napravi _____.

4. Nacrtaj Majino novo gnijezdo.

Ljeto

Ljeto je stiglo u selo. Sunce je sijalo jako i sve je mirisalo na tople dane. Marko je pomagao dedu u bašti. „Dede, mnogo je vruće“, rekao je. Ded se nasmijao i donio veliku, hladnu lubenicu. „Ovo je najbolji lijek za ljetnju žegu!“ Sjeli su ispod oraha u hladovinu. Marko je zagrizao veliki komad. Sok je potekao niz bradu i on se nasmijao. „Ovo je najslađa lubenica koju sam jeo“! Poslije teškog rada sve je slatko – reče ded. Marko je klimnuo glavom i nastavio da pomaže, srećan i osvježen.

1. Ko je pomagao dedu? (Zaokruži tačan odgovor.)

- a) Ana
- b) Marko
- c) Luka

2. Što su jeli? (Zaokruži tačan odgovor.)

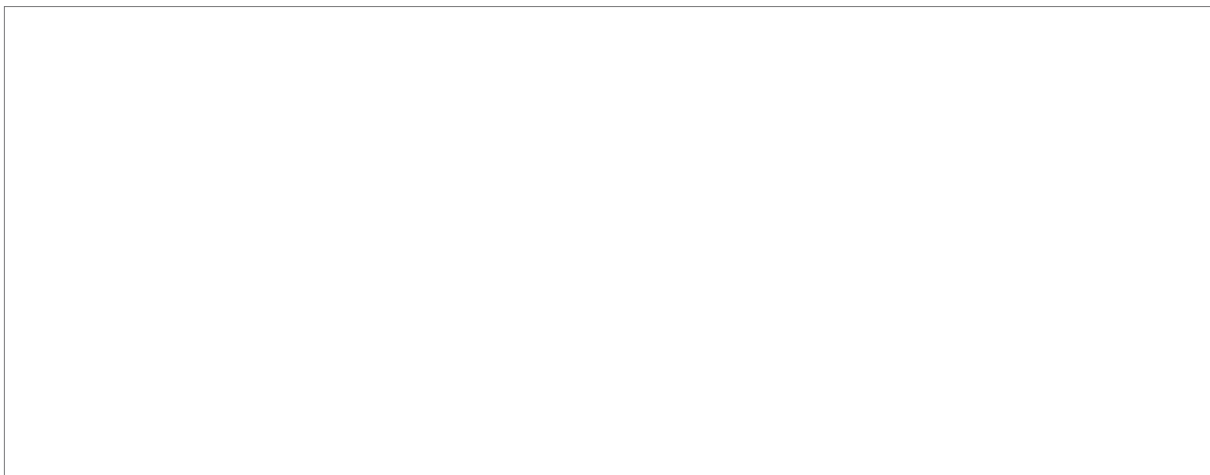
- a) jabuke
- b) lubenicu
- c) grožđe

3. Dovrši rečenice.

Sunce je bilo _____.

Marko je sjedio u hladu ispod _____.

4. Nacrtaj lubenicu.

Jesen

U jesen park izgleda kao šarena slika. Žuti, crveni i smeđi listovi padaju svuda. Sara i njen brat Luka sakupljali su lišće za školski zadatak. „Pogledaj ovaj list! Kao da je nacrtan zlatom“, rekla je Sara. Luka je pronašao ogroman list i stavio ga na glavu kao šešir. „Ja sam kralj jeseni!“ – vikao je. Djeca su se smijala i jurila kroz gomile lišća. Sakupljali su najljepše listove i slagali ih u fasciklu. U školi su pohvaljeni, učiteljica je rekla da je njihova zbirka najljepša. Sara i Luka bili su ponosni. Jesen je za njih bila puna boja i radosti.

1. Ko je tražio listove? (Zaokruži tačan odgovor.)

- a) Sara i Luka
- b) Jovan i Ana
- c) Marko i Djed

2. Kakvi su bili jesenji listovi? (Zaokruži tačan odgovor.)

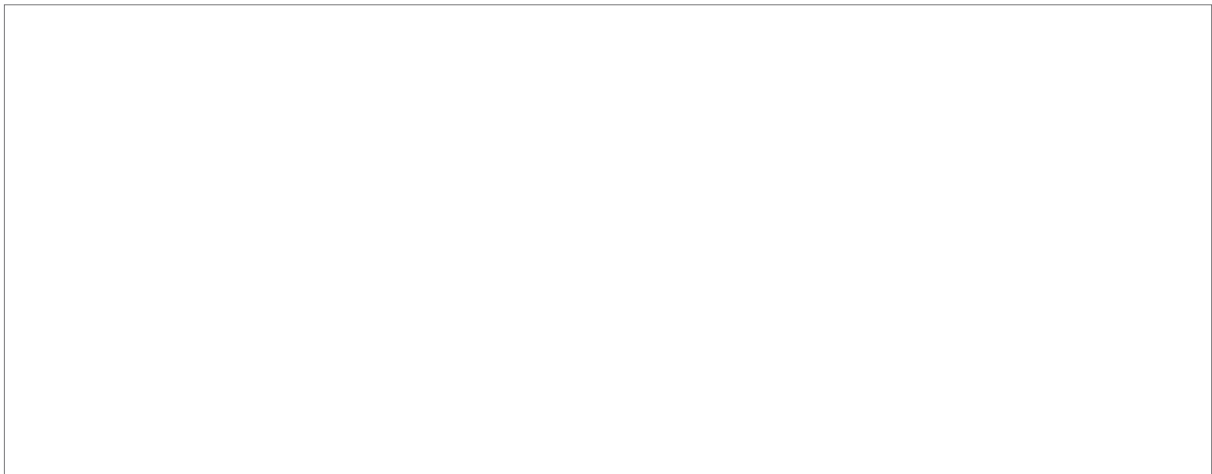
- a) sivi i crni
- b) šareni i lijepi
- c) plavi i zeleni

3. Dovrši rečenice.

Luka je stavio list na glavu kao _____.

Učiteljica je rekla da je njihova zbirka _____.

4. Nacrtaj najljepši jesenji list.

Zima

Hladno zimsko jutro osvanulo je u bjelini snijega. Djeca iz ulice su istrčala iz svojih domova da naprave snješka. Valjali su kugle od snijega, pravili tijelo i glavu. Dodali su šargarepu, kapu i šal. Snješko je stajao mirno, ali djeci se činilo kao da ih posmatra. „Trebalo mu dati ime. Kako da ga nazovemo?“ – svi su se pitali uglas. „Snješko Veseljko jer izgleda kao da se stalno smije“ – reče Melek. Djeca su svaki dan dolazila da vide svog Veseljka. Sve dok snijeg nije počeo da se topi snješko Veseljko je bio njihov zimski prijatelj.

1. Šta su djeca pravila? (Zaokruži tačan odgovor.)

- a) kućicu
- b) snješka
- c) most

2. Kako su nazvali snješka? (Zaokruži tačan odgovor.)

- a) Veseljko
- b) Gvozdenko
- c) Smješko

3. Dopravi rečenice.

Djeca su snješku stavila šargarepu, kapu i _____.

Snješko je bio njihov _____ prijatelj.

3. Nacrtaj snješka.

